

VAN: MIVD/CIJ
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNUMMER: 011/17 FEBRUARI 2003
SIC: UAJUCG/UDG
AFGESLOTEN: 170800ZFEB03

INHOUD

2.2

IRAK

2.2.1

Derde rapportage van Hoofd UNMOVIC

2.2 IRAK

2.2.1 (Derde rapportage van Hoofd UNMOVIC

Op 14 februari heeft het hoofd van UNMOVIC, Hans Blix, zijn derde rapport met betrekking tot Iraakse massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen aan de Veiligheidsraad van de VN uitgebracht.

Blix stelt in zijn rapportage dat een regionaal UNMOVIC-kantoor in Mosul (Noord-Irak) inmiddels operationeel is en dat plannen voor een soortgelijk kantoor in Baarah in ontwikkeling zijn. Het aantal Iraakse "oppassers" per inspecteur is inmiddels na overleg teruggebracht van 5:1 naar ongeveer 1:1. De inmiddels in totaal meer dan 400 inspecties bij ruim 300 locaties bij veel verschillende instellingen door geheel Irak, zijn zonder vooraankondiging uitgevoerd en bijna zonder uitzondering werd snel toegang verleend. Blix stelt dan ook dat – zoals eerder geconstateerd op 27 januari – de medewerking bij het inspectieproces goed is. Er zijn naar zijn mening geen overtuigende bewijzen dat vooraf bekend was dat de inspecteurs in aantocht zouden zijn.

Bij alle locaties die ook vóór 1998 zijn geïnspecteerd, zijn de toenmalige en huidige functies van de gebouwen vergeleken. Er zijn ondemeer monsters genomen, gesprekken gevoerd met aanwezig personeel over vroegere en huidige activiteiten en op een aantal sites werd "ground-penetrating"-radar gebruikt om ondergrondse structuren te bezien op verborgen materiaal. Van de meer dan 200 genomen chemische en ruim 100 biologische monsters is inmiddels driekwart geanalyseerd; de resultaten daarvan zijn in overeenstemming met de Iraakse declaraties.

De vereiste medewerking houdt volgens Blix echter meer in dan het openen van deuren. In resolutie 1441 wordt een onmiddellijke, onvoorwaardelijke en actieve bijdrage van Irak verlangd om bestaande vragen over ontwapening op te lossen. In de huidige situatie zou men verwachten dat Irak daar ook naar zou handelen, aldus Blix. De inhoudelijke medewerking bij de inspecties stemt echter niet tot tevredenheid.

Blix vraagt zich af hoeveel, als er al iets is, is overgebleven van Iraakse massavernietigingswapens. Hij stelt dat UNMOVIC wel een klein aantal lege chemische raketten heeft gevonden, die gedeclareerd en vernietigd hadden moeten zijn, maar dat massavernietigingswapens nog niet zijn aangetroffen. Van grote betekenis is echter dat van veel verboden wapens de huidige status door Irak niet verantwoord is. Zo bestaat er bijvoorbeeld grote onduidelijkheid over het al dan niet bestaan van 1000 ton chemische strijdmiddelen.

Blix stelt zich er volledig bewust van te zijn dat diverse inlichtingenorganisaties ervan overtuigd zijn en volhouden dat dit soort wapens en programma's in Irak bestaan. Hij verwijst hierbij naar de het door de Minister van Buitenlandse Zaken van de VS gerepresenteerd materiaal en de daaraan verbonden conclusies. Omdat veel van dit bronmateriaal niet

beschikbaar is voor de inspecteurs, moet hier eigen onderzoek naar worden gedaan en het bewijs voor worden geleverd.

Blix geeft aan dat de Iraakse verklaring van 7 december 2002 (opgave status van alle programma's op het gebied van massavernietigingswapens) misschien wel het grootste probleem vertegenwoordigt. Deze Iraakse opgave heeft niet de bewijzen geleverd voor de antwoorden op openstaande vragen. Onderwerpen als (de status van de programma's betreffende) anthrax, het zenuwgas VX en lange afstandsrocketten moeten serieus worden genomen door Irak in plaats van dat deze onderwerpen worden genegeerd.

In de presentatie van 27 januari was al door Blix gesteld dat de Al Samoud en de Al Fatah raketten bij proeflanceringen afstanden hebben afgelegd van 183 respectievelijk 161 km en dat deze uitgaan boven het door de VN toegestane bereik van 150 km. Een team van experts heeft inmiddels vastgesteld dat de Al Samoud 2 het toegestane bereik kan overschrijden en dat voor de Al Fatah nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is.

De experts hebben, aldus Blix hebben ook de gegevens bestudeerd betreffende een in aanbouw zijnde testfaciliteit voor raketmotoren en hebben vastgesteld dat het mogelijk is om raketmotoren met een grotere stuwkracht dan die van SA-2/GUIDELINE motoren daar te testen. De in het verleden geïmporteerde 380 SA-2 raketmotoren zijn bestemd voor het Al Samoud 2 raketstelsel.

In de documenten over Anthrax, groeimaterialen, zenuwgas VX en de productie van raketten die Blix tijdens het bezoek van Blix aan Bagdad op 8 en 9 februari ontving, zijn geen bewijzen voor openstaande vragen geleverd.

Blix meldde dat UNMOVIC binnen enkele dagen zal starten met surveillancevluchten uitgevoerd door de U-2 en later ook door andere vliegtuigen. De voorwaarden waaronder wordt gevlogen zijn gelijk aan die door UNSCOM werden gevolgd. Hij sloot zijn betoog als volgt af: "Als Irak in 1991 had ingestemd in de noodzakelijke samenwerking, dan had de fase van ontwapening onder resolutie 687 kort kunnen zijn en een decennium van sancties had voorkomen kunnen worden. Vandaag, drie maanden na de aanvaarding van resolutie 1441, zou de periode van ontwapening door inspecties nog steeds kort kunnen zijn als aan 'immediate, active and unconditional cooperation' met UNMOVIC en IAEA tegemoet gekomen wordt".

() Beoordeling

Deze rapportage van Blix is in voorzichtiger bewoordingen gesteld dan de presentatie van 27 januari. De toon is gematigd. Hij laat zich redelijk positief uit over de medewerking die de inspecteurs krijgen. Blix had tot in ieder geval 14 februari de tijd gekregen om op een aantal openstaande vragen antwoorden te krijgen. Antwoorden op onjuiste, onvolledige of ontbrekende vragen zijn er ook nu niet. Er is in dat opzicht geen sprake van een wezenlijke vooruitgang. UNMOVIC heeft geen overtuigend bewijs gevonden dat Irak nog over massavernietigingswapens beschikt; de "smoking gun" is nog niet gevonden. Wel zijn grote hoeveelheden Anthrax, zenuwgas VX en raketten "zoek" en er zijn raketten gebouwd en getest die verboden zijn.

Zoals bekend, had VS minBuZa Powell op 5 februari een redevoering voor de Veiligheidsraad van de VN gehouden om het nodige "bewijs" te presenteren dat Irak niet meewerkt aan het inspectieregime en geen actieve ondersteuning verleent aan de inspecties. Hieruit is onder meer duidelijk geworden dat Irak in het verleden biologische wapens heeft geproduceerd en geen bewijs heeft overhandigd dat al deze wapens vernietigd zijn. De VS beschikt over informatie over een succesvolle "weaponising" van Anthrax, botulinum, aflatoxin, ricine en andere biologische strijdmiddelen. Irak heeft nooit aangegeven over welke chemische wapens (mosterdgas, VX zenuwgas) het land beschikt. De VS beschikt over bewijzen voor het bezit en verplaatsing van deze wapens.

Er zijn pogingen gedaan om "Unmanned Aerial Vehicles" (UAV) van het type Musaraya met een bereik van 500 km in te zetten; deze UAV's zouden kunnen worden ingezet ten behoeve van de verspreiding van chemische en/of biologische wapens. Powell heeft ook aangegeven dat Saddam Hoesein enkele dozijnen raketten van de SCOD-variant bezit; tevens zijn er bewijzen dat het bereik van korte afstand ballistische raketten is vergroot en uitgaat boven

het toegestane bereik van 150 km. De MIVD gaat er vanuit dat de onderbouwing is gebaseerd op harde feiten en er geen sprake is van gemanipuleerd materiaal. Feitelijk bestaat er nog onduidelijkheid over het bestaan van in totaal tachtig Al Hussein raketten met een bereik van 650 km. Internationaal wordt aangenomen dat Irak waarschijnlijk nog (ruim) een dozijn van deze ballistische raketten bezit. Er zijn aanwijzingen dat er nog twee lanceerinrichtingen inzetbaar zijn.

Op de dag van de presentatie van Blix aan de VN heeft president Saddam Hoessein een decreet uitgevaardigd dat de constructie en import van massavernietigingswapens verbiedt. Hiermee geeft hij uitvoering aan één van de voorwaarden waaraan Irak moet voldoen. Hij gaf er tevens nogmaals bij aan dergelijke wapens ook thans niet te bezitten. Geconcludeerd moet worden dat Saddam Hoessein steeds een beetje maar niet volledig meewerkt met het VN-inspectieregime. Irak heeft nog het nodige uit te leggen. Er is in de praktijk nog steeds sprake van misleiding en tegenwerking. Hierdoor komt het Iraakse bewind absoluut onvoldoende tegemoet aan de doelstelling van resolutie 1441, te weten ontwapening en volledige medewerking aan de inspecties van Irak. Frankrijk heeft de datum van 14 maart genoemd voor het uitbrengen van een volgende rapportage. In Groot-Britannië is de datum van 28 februari hiervoor genoemd. Over de wijze van voortgang zal nog veel internationaal diplomatiek overleg moeten plaatsvinden.